

Womhaj Bóh!

Cyfrlo 28.
14. julija.

Lětnik 5.
1895.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju so kóždy robotu w Smolerjez knihicziščezetni w Budyschinje a so tam dostacž so sčtwórtlětnu pschedplatu 40 nr.

5. njedzeli po swj. Trojizy.

Psalm 67, 7: Semja dawa swoje płody: požohnuj naš Bóh, naš Bóh.

Pschedzelo, nětke w tym rjanym lěčnym czašu stejimy a wschitzy hladamy i wješelom na nasche lube Bože žita, selene łuki a płodne sčtomny. Hdy budzišce cze něchtó se kameje symy, w kotrejž bě psched nami wscho swotemrjene, proste a smjerite, i jenyum dobom do tajkeho czaša pschedadził, kajkiž tu nětke i Boha mamy, ty budzišce był wěšće wschón seipodziwany, hdy budzišce njenadzižy wschu tule krafnosć a pychu psched sobu wohladał.

Dokelž pak smy wschitzy widželi kak wscho tole pomatu psched nami nastu, srosće a srawjelce, njespodziwa so nihtó tak pschemožuje, — ale je to wot naš prawje?

W symje njebě wonka nicžo žiwe pytnyč, khibu něšto sčezerczatnych wróbltow a harowatnych wrónow. Našch skót bě do swojich hródzow sawrjeny, my kami wostachmy kóždy najradscho doma wo jstwie abo na dworje, pola a łuki pak běchu se kněhom sawodžete.

Alle stupišch so nětke do polow, wohladašch tu dženka psched sobu wscho mlódné a žiwe. Wschudže so wscho hibje. S hromadami wohladašch psched sobu hrajate schere musčki a piškane brucčki, lětate mjetelčki, a w płónczym wětrje jědžate ptacčki.

Kóždjećkemu stwórenczku pak je Bóh jeho městacžko pschipołasał a kóžde ma, kaž ty, swoje wješelcžo, kóžde swoju srudobu. Po pucžu kroczo móžesch i kóždej swojej stopu i jenyum dobom hromadku žiwnych stwórenczkow po-

tepacž, hdyž njekedžbujó psched so kahašch, — ale žane jenicžke tajke stwórenczko njemóžesch sestwóricž; to móže jenicžki Bóh kam se swojej wschekomozu dołonjecž. Měł ty tež najmudrišchu głowu, najwustojnišce porstny, najlěpschi grat, tola njemóžesch nihdy žane tajke stwórenczko sestwóricž, kajkež tu psched tobu lětaja a so mjerwja, syczo a brunczo, kuczjo a sčezerczo so hibaja abo łaza.

A kóžde tajkele stwórenczko, wulke abo małe, bėhate abo łazate, czaša na to, so chžyl jemu Bóh lubny senjes i prowym czašom jeho jědž sdaricž, a jo do sčteje wole naschecž. Wón pak, našch dobrocziwny Bóh, ju kóždemu da, spochi a wschědnje, huščišcho, dylji sa džen junu.

Wohladaj wołoko so, kajke je tu i nowa wscho rjane srostko, a kak tu nětke doroscže a došrawi. Njeje czi, kaž dyrbjal so dživacž na tutym lubym stwórenczku a jeho sa wschu jeho dobrotu khwolicž, hdyž widžišch kak so wón sa wscho a ja wschěch stara, kaž starobliwny nan sa kóžde swoje dječatko. Bóh lubny senjes ma spodziwnje wulku sčtu hoščzi, kotšiz so jemu wschitzy wschědnje sa jeho blido sešydaja, a jich kóždy hlada, hdyž móhl wot njeho swój nusny kuž dostacž.

Tale našcha semja je i wěrnej prawdu Bože blido. Ju wón se swojimi darami spjelni a ju ženje žane lětko próšnu njesawostaji. Spochi wón se swojimaj darnymaj rukomaj wschěm stwórencjam došč jědže na tole blido snošy, kóžde dostanje swój pschiměrnjny džel, wjetšchi abo mjenschi, kajkiž je jemu runje trěbny, so so potom wschě dospokojene a móža swjěselene swój lubny Boži dar wuzicž. Kóžda wacžka snamka sebi swoje łopjeschko, kóžda pčolka swoju

blódnú blódku rózičku, stót swoju trawu, cźłowjeť swój wšchědný bytný Boži khleb.

Tajtele rjane dźiwny nam Bóh psched naschimaj woczomaj čini. Spochi požohnujo ma wón swoju ruku wotewrjemu a dawa nam swoje bohate dary. Luby, duž wšchaf nihdy njesabudž, jemu sa wšcho swój dzał a swoju khwalbu wšchinjesč.

Raf je Bóh jara dobročiwny!
 Schtó njehnuty móhl sawostacž,
 A sa joh' darow wšchědne dźiwny
 Som' winojty dzał nochzyl dacž?
 Ně, kaž mje Boža lubosč šhrěje,
 Chzu stajnje i dzałom wopomnič.
 Sapomnil Bóh mje ženje njeje,
 Tež jeho nochzu sapomnič.

Wěrnosč biblije, sakitana pschecziwo jeje nje-pscheczelam.

(Pofracžowanje.)

Grěchny pad a čert.

Hdyž Pawol wo hrěchu rěči, wón wrěčo hlada na najhlubšchu a přenju pschecziwu hrěcha, to je hrěchny pad a čert. Čłowjek je hrěšil niz i polnym pójnacžom, ale wón je sjebany ho wot Boha wotezahnyč dal. W tym leži jeho wina, ale tež móžnota i wumožanju. Woprawdže je cźłowjek dženža hišče tajki. Wón njeje sam w sebi šly — to wón jenož bywa, hdyž ho wón na čaš žiwjenja pschecziwo Bohu a wěrnosči stwjerdži — ale wón tola čini, šhtož je njeprawe. To my na našich dźěčoch pójnaje; wot małosče w nich hrěšne pschicilnosče teža: samowola, swadnimosč, pschecziwienie, pschicilnosče, sawisč, selharinosč. Zylly cźłowiski narod je po tajkim w tych wobstojnosčach, kajtež je nam swjate pišmo wopisuje. S wotkal to pschicilnje. Historija wo hrěchnym padže nam wotmolwjenje dawa. Čłowjestwo je w spocžatku wot Boha wotpanulo, teho dla ho nětčishe wobstojnosče, pschicil. Rom. 5, 12—21.

Hdyž pak je cźłowjek sjebany, dyrbi tež jebat byč. Hdyž sawjednik njeje, dyrbial hrěch pak w Bohu, pak w cźłowjeku swój sapocžatk mječ. Hdy by hrěch wot Boha pschicil, potom by wón wšchaf hišče šlyny, wšchomóžny, ale wjaz lubosč, čisti, swjaty njebyl. Hdy by hrěch i cźłowiske wole wuhadžal, potom by wumóžerja njebylo. Zyle swjate pišmo teho dla wobšwědči, so je potajna, cžmna duchowna móž, i kotrejž hrěch wuhadža. Ty ju pak pscheměnič nješměch i bajku wo cžereže i wopušchu a rohomaj abo druhimi tajkimi bajkami. Jes. 13, 21; 34, 14; 3. Mójj. 17, 7; 5. Mójj. 32, 17.

W historiji wo hrěchnym padže je wobras hada wuhowany, ale rěč tuteho hada je žalostnym sawjedžazym wabjenjom: „Wy njebudžecze šmjercze wumrjecž“, „wy budžecze jako Bóh a budžecze wjedžecž, šhto je dobre a šle“, jajuje dosež šjewi, so to žana bajka njeje, ale žalostna, bóžka, wěčna wěrnosč. Sawjedzeni dženža hišče wolaža: „Hdyž šmy jenož bajku wo Bohu wotbyli, njebudžemy šahinycž, ale budžemy hafle prawje mudri a šbožowni. Wly žaneho Boha njetrebamy a nječamy. Wly šebi šami šbože šhotujemy.“

Tak rěči tež Jesuž wo „šharje wot spocžatka“, mjenuje jeho „šerschtu teho šwěta“ Jan. 14, 30 a praji: „Schtóž hrěch wobenđže, tón je teho hrěcha wotročž“ Jan. 8, 34. To je žalostna wěž i hrěchom, to je hromadže šwišowaze kraleštwó, móž, kotraž i wotmyšljenjom škutkuje. Čłowjek wšchaf čže jeniečki hrěch činič, hrěch pak jeho twjerdže džerži, jeho i dalšchim hrěcham wjedže, na kotrejž šebi předy pomyšlit njeběše. Čłowjek, kotryž ho swobodny čžuješe, šhtož ho jemu špodobasche, škónčnje wšchón naštróženy pójnaje, so je wotročžl — a so je sjebany (pschicil. Judaschow) šonž Mat. 27, 3—5). Kaž dolho cźłowjek šwóluny hrěch čini, wěšo žanych putow nječžuje. Satan ma nad tym swoje wješe: čžim dźiwischo, čžim šepje. Ale špytaj hrěchež ho pschecziwicž, ty pójnaješ: ty nješměšch! Pschicil. Rom. 7, 8—18.

Nětko ho praji, so je wučžba wo cžereže i Persijskeho. Ale ruuje tu ho šaložny rosdžel bibliške wučžby a persijske pójhanštwó pokazuje. Wola Persijske je šly Bóh (Ahriman) pódla Boha šwětkla (Ormuzda). W bibliji je špytował wotročžl, štworjenje

Bože, ničžo dale. Pschicil. Šiob 1, 1. 1 Kral. 22 i 2 Sam. 24. Wón je swoju wot Boha dostatu swobodnosč wopacžnje wužiwał, wina po tajkim w nim šanym leži. Ale wón ma po swojim wotpadnjenju jenož telko mozy, kelkož Bóh jemu wotstaji. Dofelž pak kručže po swojim štejiščežu škutkuje, teho dla ma móž na wšchitkich, kiž wot Boha wotšupja. Wón je powšchitkowny šerschtu w kraleštwje hrěcha, kotrehož rošom a šla wola wšchudžom ho pschecziwicžetej. Šedžbuj na wšchitke revoluzije, fak ma pschecziwo najkručžischa wola móž, hdyž juntrócž šla wola placži. To žane wobmjesowanje njeje — šly dobydže. Našcha šozialdemokratija by ho džiwała, fak šhěšje bychu ju anarchištojo na boť štworžili.

Pschecziwo temu „šerscheže cžmnosče“, pschecziwo tej duchownej mozy Jesuž wojuje. Žadny drugi to njemóže, pschecziwo wšchitny hješ wuwšacža ho psches hrěchnu šlužbu šlemjeni. Na nim pak hrěch mozy nima, a wón jej tež mozy njewotstaji Mat. 4, 16, 23; Jan. 14, 30. Teho dla móže šlynemu cźłowjestwo wutorhnyčž Luk. 11, 22. Teho dla pak ho tež pschecziwo njemu wšcha škóž hele škobi. Bóh to pschida. Woni dyrba na nim špytačž, šhtož šamóža. Woni to čžinja. Wšcha cželna a duchowna niša, wšchitko hidženje na njeho padnje Mat. 27, 46. Ale to jeho lubosč wuhajnyčž njemóže. Šow je šlynišchi pschicil. Jesužowa lubosč je šlynišcha hacž helška móž, ta lubosč na šchizju, dženža a wěčžnje!

Wo tym swoje šměchi mječ je lohka wěž a to jenož dopokazuje, fak mało škutkuje je cźłowjek rošpominal najjašnišchi a najšchódnišchi škutk žiwjenja: hrěch.

(Pofracžowanje.)

Džatowna šhuleřka.

Pruska kralowa Lwiša ho 10. měrza 1776 w Hannoveriskej narodži. Dofelž hižo w swojim šestym šecze swoju šwěrnú macerku šhubi, ju woni je swojimi šotrami a bratrami i jeje wozwy do Darmstadta pschiciljechu a ho tam woczahny. Tu ješna wona tež swojeho mandželiskeho Šjedricha Wylema, pruskeho kónprynza, kotrehož šbožowna njewješta bu wona 24. hapreļa 1793. Hižo hodowny šwjedžen teho šameho šeta ho kwaž w Berlinje šwječesche. A wot tamneho dnja šem bē, wona jako kónprynzeša a jako kralowa šydomnacže šet dolho šbože swojeho mandželiskeho a swojeho doma, a wješele swojeho kraja a luda.

Kralowa Lwiša pak bē tež džatowna šhuleřka. W Darmstacže je wona štareho a šprawneho wučerja mēla, kotryž ju w pišanju rošwucžowasche. Šhuleřka drje bē wješele džecžo bylo a bē ho se swojim wučerjom druhdy šluwala. Ale pschi tym bē wona pschecziwo tak dobročiwna a tak lubošna byla, so ho teho dla wučerženje njeroshuēwa. Wón mējesche mašu prynzešu i wutrobu lubo a wješelesche ho wšchědnje na hodžiny, w kotrychž móžesche ju wohladacž a rošwucžowacž. Žato pak jeho luba šhuleřka rjany Darmstadt wopuščeži, bolešche to štareho muža jara, so njemóžesche ju wjaz widdžecž. Ale jako wón šlyšesche, so je wona kónprynzeša a pódžischo tež pruska kralowa, ho na tym i wutrobu wješeli. A jako ho tež mloda kralowa wšchudže šhwalesche a jako bē jeje šhwalba w wšchitkich ercže, bēšche šary muž hordy, so bē i jejnym wučerjom byl.

Njane powjedanička ho wo kralowej Lwiši powjedachu. Ša jeje kwašnym dnju bē šchtyri a poš ita Berlinškich holecžkow w bēlej drašče kónprynzešny kwašny šhělusch pschepodašo. Lubošna holecžka bēšche šchucžki špěwala a swoju wěž jara derje čžinila. A kónprynzeša wješelesche ho tak jara nad lubošnej holecžku, so ju wutrobnje wokošcha. „Mój Božo“, bē wšchischa dwórničža prajila, „šhto je Wašcha Kralowška Wypošojč čžinila? To ho njehodži.“ Ale šbožowna njewješta wotmolwi wješele: „Šaf, nješmēm to wjaz čžinicž?“ a dobu šebi psches tajke prašenje wutroby wšchitkich, kiž to widdžachu a šlyšchachu. Druhi ras šhodžesche kralowa w hrodowškej jahrodže. Šólž, kiž wješele tam šolo wokošo bēšasche, ho pschi tym do njese šaběny. Šena i dwórškich šnjenjow čžysche jeho teho dla našwaricž. Ale dobročiwna kralowa praji: „Daježe jenož, hólzy dyrba džiwi byč.“ Šotom njawšasche hólzej lizo, kiž žyle naštróžany tam štejesche a jemu i pschecziwim hložom praji: „Běž jenož, mój šynko a praj swojimaj šarschimaj wjele dobrego wote muje.“

Hdyž bēšche kralowa je swojim mandželškim na šuble Panek, wobšhadžeschtaj wobaj i wječnym šynami a džowkami po wješelym wachuju. Šunu šupi kralowa šorbiki pošue pječžwa na šermanku a rošdawasche jo hješ džecži. To bē wješele, fak džecži wšchachu a wolaču: „Šnjeni kralowa, šnjeni kralowa, mi tež nēšcho!“

Sažo drugi ras bě kralowa w Barlinje na hodownym hermanku. Wona pšchistupi se swojim mandželskim k budže, so by tam něšto kupila. Zona, kiž tež tam stejese, wróćo štupi, hdyž kralowškej mandželskej wohlada. Kralowa Luisa ju pšheczelniwje prošese, so by stejo wostala a so i njej roščerzowasche a so ju sa jeje swójbu praschese. Zona prajese, so ma tež šynka, kiž je runje taš stary, kaž kónprynz. Nad tym wješeli so kralowa i wutrobu, kupi někotre rjane wězy k hraiskanju a da je jej prajzy: „Wobradže tele malicžosče swojemu kónprynzej w mjenje mojeho kónprynza!“

Tajtele powjedanczka šlyšchese stary sprawnny wučer w Darmstacze wo swojej kralowškej schulecy. Wón šlyšchese wo jeje pšheczelniwosče, i kotrejž wona tež i najmjenšimi swojich poddanow wobkhadžese, tež wo lubosče, kotruž mějesche pola bohatych a khudych, pola wulkich a malych. To bě wutrobne wješele sa stareho muža. Wón bě i polnym prawom hordy, so bě něhdy i wučerjom tuteje kraloweje byl. Wón mějesche jenož jenicže požadanje, swoju lubošnu schulečku, kiž jemu taš wjele wješela činjese, hiščeže jónkróč pšched swojej šmjerczu wohladač. Jeho dokhody běchu sa jeho potrebnosče dospolnje došahaze, wón nočyšche žane podpjeranje pola kraloweje pytač, wón chyšche ju jenož jónkróč wot woblicza wohladač a i njej poročec. S tutym požadanjom wón rano itany a so wječor lehnny. To njedasche jemu mēra, wón dyrbesche škóncnje so pšichotowac, so by tajke požadanje dopjelnił.

(Wotracžowanje.)

Christian Bohuslaw Sprawduziw Großmann (1783—1857).

(Škóncenje.)

6. novembra 1832 běchtej so runej dwě scže lēt smynłoj, so bě šwedski kral Gustav Adolf i wonka města Lüzena na wójnje padnył. Wón bě, kaž je wšchém snate, se swojeho wótzneho kraja swojim pšchecžehanim ewangelskim wěrybratram w Němzach na pomoc pšichol i zylm swojim šwedskim wójskom.

Tehdy bě šebi Großmannu wumyšlil, so dyrbjal so tutemu wulkemu wojerjej a kralej, wupomharjej a šakitarjej wšchěch ewangelskich po zylej Němškej, czešny wopomnik stajez. A dolho njetrajesche, buch wšchudže pjenjesh sa tajki wopomnik šberane, a Gustavej Adolfej k czešči tón wopomnik stajeny. — Wonka pšched městom Lüzenom tam wón nětk steji: Tempel i lateho železa, nutška w. nim leži khětry kamjen, (tón šamy, na kotryž běchu tamneho na wójnje padnjeneho krala Gustav Adolfa i hłowu položili). Do tuteho kamjenja steja wudypane: te pišmiki: G. A. 1632.

Do šaksteje wšy Brambacha w rudnych horach bě byla dotal czeška ewangelska wješ Fleißen šafarowana, ale ta dyrbesche so se Šaksteje do Czešteje wufarowac, so měla wottal šama swoju nowu wošadu wučinicz. Superintendent Großmann i Lipska bu wot wyšchnosče do Fleißen wupóšlany, so dyrbjal tu wěz do praweho rjada šestajez. Ale nětkle běchu wbošy ludžo w Fleißenje do wulkeje nušy pšichšli. Zyrkej a schulu tam ewangelszy žanu swoju njemějachu, ani žaneho swojeho ewangelskeho duchowneho a wučerja. Šich wošada bě khuda, so šebi njemóžese šama žanu swoju zyrkej natwaricz, jich wyšchnosč pak tež žane pjenjesh sa to njemějesche, so budžišche móšla tej khudej wošadze i jich nušy wupomharč. Šowle nětkle Großmannu prawje dopóšna, w šakšim hubjenštwje cžile wbošy ewangelszy w Czeškej težachu.

Šchto nětk šapocžec? Tehdy Großmannej i Boha tajtale dobra myšliczka do wutroby pšchpadže. Njebyl sa Gustav Adolf tajki wopomnik najrjenšchi a najczešnišchi, hdy byli so wšchitzy ewangelszy sa to postarali, so móšli swojim ewangelskim wěrybratram, kiž dyrbja bjes podjanskim živi bječ a bydic, na to dopomharč, so měli tamni wšchitzy šame swoje ewangelske Bože domy a schule, šamnych swojich ewangelskich duchownych a swojich wučerjow, a so móšli na tajke waschnje pšchi swojej lubej ewangelskej wěry šawostac, ju pak tež swojim džeczom šžeržec a wukhowac? Takle byli našchi ewangelszy pšhecžiwu swojim tradazym a podtkóženym wěrybratram runi tajzy šmilni, šakšič bě Gustav Adolf w swojim cžazu pšhecžiwu wšchém podtkóženym ewangelskim Němzam byl, jako jim se swojim wójskom na pomoc pšichčeže.

Großmannu bě lēdy tule dušchnu myšliczku šapšchjal, duž

namka wšchudže po wšchém šakšim kraju, po wšchěch Němzach, haj hiščeže dale do zušy wutroby, kiž běchu šwólne, tutej nušy našchich ewangelskich bratrow wotpomharč a bórny šakšiči so pod Großmannym nawjedowanjom „Gustav-Adolfske šjenocženištw“, kotrejž je so lēto wot lēta dale a dale roščroštko a wottal hižo wjele štam khudym ewangelskim wošadam i jich duchowneje nušy wupomharč, so maja nětkle šami swoje ewangelske Bože domy a schule.

Tu šakšiču, so so hiščeže dženska we wšchěch ewangelskich wošadach sa khude w podjanskich krajach rošpjeršchene štamny našchjeje zyrkwe štarany, a sa nje pjenjesh šberamy, ma po šakšim Großmannu, ta pak šawostanje jeho czešna kóna na wšchón cžaz.

Wón bě wyšchotowčeny muž a wubjerny předač. Šako wón na nowe lēto 1829 swoje šakšičništw w Lipsku nastupi, předomasche wón: „Nowe lēto so sa naš šapocžnje, njech chžyli so šobu i nim wšchitzy dac i nowa sa Bože kraleštw šahoricž.“ Še swojimi duchapóšnymi předomanjemi je Großmann wjele dušchow se španja wubudžil. Šošlemi kóč štejese Großmann šeleny šakšič 1857 na swojej šlěty a předomasche swojej wošadze se žiwym duchom. Čžichi pjatl rano bě wón šakšič w swojim Božim domje, polny džaka a khwalby sa wšchu Božu hnadu, kiž je nam i našchim šbóžnikom darjena, a wšchewi so na wšchěch rjaných khěrlušchach, kotrejž so tehdy špěwachu. Šutrowniczku pošluchasche nutry na předomanje swojeho šakšičniškeho bratra, kiž wo tym předomasche, so je nam našch se swojeho rowa wustanjemy šbóžnik wšchitkim nowe žiwjenje šobu pšchijezl. Drugi džek jutrow chžysche Großmann šam předomac, ale Wóh mějesche i nim hinasche myšle. Großmanna tón džek Boža ruczka šaja a nětk pšchidže sa njeho šly cžaz. Šednacze njedžel je dyrbjal šchorjeny Großmann ležec, někotre njedzele drje bjes bolosče, pošlenje njedzele pak i bolosču. Na lēwu ruku a nohu bě wón wošlabjeny, so i nimaj ani pohibnyč njemóžese, šakšič jeho dyšchese a jemu wjele czežkoty nacžini.

Alle w tymle tyschnym cžazu wšchewjesche so wón sa šlowami se šwjateho pišma a i khěrlušchemi. Wošebje tónle khěrlušch bu jemu najlubšche wšchewjenje, so šebi jón hušto wšpěwa:

Čžeho dla so dyrbjal rudžicž?

Šchto čže mje šle šudžicž?

Boži Šsyn njeda ždny

Wšchaf ja šam, Šhryšta mam,

Šchto mi móže njebjo rubicž?

Wěriwem' so šhubicž.

Takle je so Großmann na swoje wotšahicze pšchihotowal. Šlubofo hušty wuži wón khwilu do swojeje šmjercze Bože wotšasanje a cžakasche po tym do Božeje wole podaty, ščerplivy a wěriwy na to, so chžyl jeho šbóžnik pšchidž jeho se šwěta wotwolacž.

Šhwilku do swojeho wušnjenja požohuowa wón šwój luby Gustav-Adolfski wštan, a jako so jeho šyn jeho woprašča: „Luby nano, šchžeseš nětk wěry do twojeho šbóžnika i wješelom je šwěta wučahnyč?“ wotmolwi jemu wón: „Šak šmel šebi tole njepožadacž? Š mojim šbóžnikom běch pšchezo živy, i nim šawostanjemy wšchitzy bjes šobu wěčnje šjenocženi.“

Šóbla so jemu wobej wóčžy šakšičej, jeho hłow bu drje cženišchi, ale se wšcheho, šchtož hiščeže wurjekny, bě šlyšchecž, šakšič bě polny lubosče a wješela. Šo malej khwilzy bě wudychal a bě njebohi. To bě 29. junija 1857.

Ša něšto dnjow jeho khowachny. Šak wjele ludži bě jemu na pšchewodjenje pšichlo! Wly, tehdušchi študentojo běchmy wšchitzy na jeho pšchewodženi, dale wšchitzy duchowni i města a i jeho dižesh a njepšcheměrna šyla měščanow, wošebni a nižy, pšchetož kóždy chžysche jemu tu pošlenju cžecž a lubosč wopokasacž; wšche wšcheho běchu tež Gustav-Adolfske towarštw se Šakšičej kaž i drugih krajow swojich šakšičerjow do Lipska pošlale, so bychu temu šakšičerjej tuteho towarštw swoju pošlenju cžecž wopokasale.

Tónle šlawny muž, dostojny předač Božeho šlowa, wěrnny šwědk našcheho šnješa, šwěrnny pomoznik swojich wěrybratrow wštanje pola wšchěch w dobrym pomjatk, kiž Bože kraleštw lubuja. — Wěčzne šwětko jemu šwěcz!

Mlody Luther bu mnich.

Šo je so Luther w swojim 22. lēče do klóštra a do mnichow podal, je kóždemu ewangelskemu šchecžijanej snate. Mnichy, do šakšič so wón poda, běchu taš rekami Augustinšzy eremitojo. Šako běchu 17. julija 1505 i Lutherowym přemim šakšičom do klóštra sa njeho wšch wrota a duwe do šwěta

řawrejete, njebě wón hižom hotowy mnich, ale dyrbjesche řo řhětru řhwilu dacž na to řhotowacž.

Řafle řónž řěta 1505 bu Luther wot řwójich mnichow řa nowizu, to řěka řa nowotnika abo młodeho mnicha přichwřaty, ř tym pař tež hiřćeže řadnu hotowy mnich njebě, ale dyrbjesche žyře řěto na to cžafacž.

Řdyž něhdže do jeneho řlōřchtra tajřeho noweho hořcža řa „młodeho mnicha“ přichwřachu, tehdy mějachu mniřchi w řwójim řlōřchtrje řōždy řrōcž řwōj wulki džen a řwjedžen, dořelž řo řōn džen řich nowy hořcž řwōju wřchědnu drařtu řlecže a řo řa nju řich mniřchřku woblecže.

Bě prior (řlōřchtrřich bratrow přěni wōdžer) řoho, řiž bě ř nim do řlōřchtra přichřol, řa hōdneho řpōřnař, řo řměl řo řa nowizu abo řa młodeho mnicha přichwřacž, a běchu wřchitžy druřy mniřchi do teho řwolili, řařwōni jedny mnich ř řlōřchtrōwym řlinkacžom a ř wōla ře řwōjim řwōncžkom wřchěch řbratřijenyh mnichow do řich Bōžeho doma; řich młody mnich pař bu wot něřotřnyh řtaryh mnichow řobu do žyřkwje dowjedženy.

Ř Lutherom je řo runje řakle řtalo, wōn bu do žyřkwje přchēd priora dowjedženy. Řich prior přchēd wōltarjom na řtole ředžo řo Luthera ř přěnja woprařcha: „Řchto řowle pola nař řechžerch? řchto mařch myřle, řebi pola nař docžafacž?“

Luther jemu na řolenomaj řlecžo wotmolwi: „Řo cžyř řo Bōh nade mnu řmilicž, a řo cžyřli nje wy do wařcheho řowarřtwa přichwřacž.“

Přior jemu na to praři: „Řo mōhl řo Bōh nad řobu řmilicž, — řole cži ř nař řadnu řam wot řo dacž njemōže. Řam pař cže řo wēricž, řo je řo Bōh hižo nad řobu řmilil, dořelž je cže řamōhl, řo řy řebi wotmyřlil, ř nam do nařcheho auguřtinsřeho bratřtwa řařtupicž.“

Řa to bu Luther wuprařchany, řo byli wōřladali, hacž je hōdny, řo řmēli jehō do řwōjeho bratřtwa přichwřacž. Řeli donamřachu, řo bě něčřto řenjeny, řajki řo njeřmēdžisře přichwřacž, tež ničřto, řiž bě ř praweje wēřny wupadnyř, ani řajki, cžejež řtaryřehj, abo džēd a wōwřa, běřchřaj byřoi řa to wulřhōřtanej, řo běřchřaj ř řezarjemi wōbřhadžaloj.

Řa wřchē jehō prařchenja řamōh Luther řwōjemu priorej ř cžisřnym řwēdomnijom dobre wotmolwjenje dacž. Duž jehō řōn prior na to pokafa, řajře cžeřke řiwjenje řmēje, hdyž budže řobu ř nimi řa mnicha. „Řako mnich njeřmēřch žanu řamu řwōju wōlu mēcž, dyrbiřch mōž wřchelatu nječžeřcž a hanjenje cžeřpicž, řwōje řiwe dny řhudy wōřtacž a řo prařchenju cžahacž.“

Dořelž jemu Luther řlubi, řo cže ř Bōžej pomožu wřchō to přchētracž a řiwjeřcž. bu wōn wot řwōjeho priora do młodyh mnichow přichwřaty.

Řa to pocžachu wřchitžy mniřchi po řjadu wřchelate duchowne řhēřlurře řpēwacž, něřotři řlecžechu Luthera jehō dořalřchu řwēřnu drařtu a woblecžechu jehō řa nju nowu mniřchu drařtu. (Řajřale mniřcha drařta, řajřuž nowizojo abo młodži mniřchi dořtachu, bě hiřćeže njepōřwječžena.) Řa nahi řiwot woblecžechu jehō běřu wōřmjanu řořchlu, w řajřichž auguřtinsžy mniřchi ř cžeřcži cžisřteje řnježny řwōjateje Řarje řhodža. Dale woblecžechu jehō dořhu cžōřnu řuřnju je řuřna a wopafařchu jemu jehō řiwot ř cžōřnym řožanym pařom. Řa řuřnju položichu jemu na řanjeni řtapulir, to řěka: wuřku řchlebjerdku ř bēřeho řuřna, řotrejež přēdku položyž jemu hacž na wutřobu dořahajře, druha řadna po řhribječe wřřata bě runje řak dořha, řaž přēdkna. Řōnle řtapulir dyrbjesche řōždeho mnicha na Řhřyřtuřōwym řahōdny řpřchah dopominacž.

Řako běchu cžile mniřchi řwōj řhēřlurřch wuřpēwali, a Luther řwōju nowu drařtu řwoblecženy, dořta wōn wot řwōjeho priora řwōje nowe mjeno: něřl dyrbjachu jehō Řuguřtin wōřacž.

Ř tym bu Luther nowiza, a něřtle řo řa njeho řōn cžaf řapocža, w řotřymž dyrbjesche pokafařcž, hacž je do mnichow řhmam), hōdny a dořtojnny, řo mōhli řebi jehō pořdžisřeho přichřwōjicž.

Řaž wřchitžy druřy młodži nowizojo, dořta Luther řwōjeho wōřebiteho powučeřja, řiž dyrbjesche jehō we wřchēm powučeřcž a wuwučeřicž, abo řaž řam prařachu „řmniřchtricž“, duž řajřemu powučeřerje „nowizow řmniřchtrjeř“ řěřachu.

Řajřile řtary mnich dyrbjesche řwōjeho młodeho wučeřomža we wřchēm powučeřcž a dowučeřicž, řak a řajři dyrbi řo řōn młody řako mnich řadžeržerč, řchto dyrbi cžinicž a řchto nječžinicž.

(Řkōncženje přchichōdnye.)

Řa podřōžniř bēch řamlutři.

Řř. 34, 7. „Řako řōn řhudžina wōřajře, řhřchējeře řōn Řnjeř.“

Řa podřōžniř bēch řamlutři,
Řōj pučž bē w cžēmnořcžach,
Dořž ř hnadny řwēřlo přchi řebi,
Ř řeřu, namafařch.

Ře wřchitřej mojej řtyřřnořcžu
Řaž řhř bēch řhubyeny:
Ře řwōjim řlowom, řwōjeř řwōju
Řje wumōh, řeřu, řy.

Ř, řo bych přchēzo řačžuwal
Řōž řwōju w wutřobje
Řa řebje řwēřu pohřadař,
Řřy řwēřlo w cžēmnořcži.

Ř, wučž nje, Řnježe, wučž nje řam
Ře mojej řlabořcži,
Řo řiwjenje njenamafař,
Řačž, řeřu, přchi řebi.

Řa řwōjeř hnadny řohatřtwa
Řřym wēčnje, řeřu, řwōj.
Ř, řwōjate Bōže jehnjatřo,
Řdyřha řo widdžimōj?

Řh. Ř. Walfar.

Řěřchto ř rořpominanju.

Čłowjeř, řiž nje řřeba, je řōn, řotrehož řa řřebam.

(Řuf. 10, 29.)

Wōnjaze wēžy najřēpje wōnjeja, hdyž řo řpala abo rořřybujā,
řak tež hnadne darj najřēpje wōnjeja w cžeřřich cžafach.

Řaž řopjena řchřoma, řotrehož řorjeř je řhnyřy, hiřćeže řhwilu řelene wōřtanu, ale řotom řwōjādnu a wōřpanu, řak je řubōřcž řorjeř a wutřoba wřchitřich druřich přchřlurřchnořcžow a hdyž wōna wōřemřje, druhe řobu wōřemřje.

Řchřōž řo modli, řōn wōjuje řam přchēčřiwō řebi a cžertej,
řōn přchewinje řam řebje, řtareho řadama a wřchitřich řwōjich
njeřpřchēčřelow a dořndže řkōncžnje do wēčņeho mēřa ř Řhřyřtuřōm,
je řwōjim wōjwōdu.

Řchřōž pař řo njemodli, řōn tež přchēčřiwō řwōjim nje-
přchēčřelam njeřwōjuje, ale je w řich možy, dyrbi přchi řym wřchēm
w řwēčže wjele cžeřpicž a řkōncžnje ř řēřchřtu cžēmnořcže do
wēčņeho řatamanřtwa přchřndže.

Duchowny je řwōjim pohōncžom jēdžeře; hdyž ř mēřřnu
přchřndžeřchřaj, hdyž řo pučžej řchřižowarřchēj praři duchowny:
„Řano, to je hrořna wēž, řo řutniři řak wopaf dalōřōřcž pučža
pokafuju.“

„Řaj, řnjeř duchowny“, pohōncž wotmolwi a hdyž na řutniřu
řteji „dwe hōdžinje“, řotom je wēřcže 4 hōdžinom, a hdyž řři
řteji, je řich pjeć. Řutniři — přchēzo řza.“

„Řy mōžeřch prawo mēcž, řano!“
„Řaj, řnjeř duchowny a runje řak je ře řoziādemōřratami,
hdyž ř nam přchřndža a nam powjedaja, řchto cžeřdža nam
wřchitřko přchřnjēřcž, teho wřcheho řo řudžōm tež cže. Řle řa
řebi přchēzo myřlu: wy řo runje cžinicže řaž řutniři, wy přchēzo
řhajecže.“

„Řomhaj Bōh“ je wot něřřa niž jenož pola
řnjeřow duchownych, ale tež we wřchēch přchē-
dawařnjach „Řēřb. Řowin“ na wřach a
w Budyřchinje dořtacž. Řa řchřtwōřcž řěta
płacži wōn 40 np., jenotliwe cžifřla řo po
4 np. přchēdawaju.